

[Hérakleitos – zlomek]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1998](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1998](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 5. 3. 1998

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 5. 3. 1998

[Hérakleitos – zlomek]

Hérakleitos prý prohlásil, že „Cesta nahoru a dolů je jedna a táž“ (zl. B 60 z Hippolyta). Jindy však řekl, že „Duše má LOGOS, který sám sebe rozmnožuje“ (zl. B 115 ze Stobaia). Tyto dva výroky jsou ovšem v rozporu, jakmile se dostanou do správného kontextu. Především musíme poněkud zpochybnit kvantitativní moment, zaznívající ve formulaci, že LOGOS sám sebe „rozmnožuje“. Jde totiž o to, že LOGOS, který se „rozmnožuje“, se především prohlubuje, zkvalitňuje, uskutečňuje se vyšším způsobem – tj. jde jakoby „nahoru“. Naproti tomu cesta „dolů“ znamená pro LOGOS úbytek, degradaci, dekadenci, tedy kvalitativní zhoršení. V kontextu poměrně nedávného původu znamená totiž „cesta nahoru“ směřování protientropické (negentropické), zatímco „cesta dolů“ znamená naopak směřování entropické. A my dnes velmi dobře víme, že cesta entropie a negentropie není jedna a táž, nýbrž že to jsou cesty nejen opačné, nýbrž principiálně asymetrické. Asymetričnost těchto dvou „cest“ je ovšem jen jedním případem nehomogenity světa, v němž žijeme: nahoru není totéž, co dolů, stejně tak jako doprava není totéž co doleva, ani kupředu není totéž co dozadu.

(Praha, 980305-1.)